

3 § Käräjäoikeusverkoston kehittäminen

Oikeusministeriö pyytää Pohjois-Savon liiton lausuntoa oikeusministeriön työryhmän mietinnöstä käräjäoikeusverkoston kehittäminen (työryhmän mietintö 2007/12). Käräjäoikeusverkoston kehittäminen on osa käräjäoikeuksien rakenneuudistusta. Suurimpien käräjäoikeuksien muodostaminen on nähty edellytyksenä yhä useampien oikeuslaitosta koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Käräjäoikeuksien yksikkökoon suurentamiselle on eri yhteyksissä esitetty useita syitä. Näistä tärkeimmät ovat suurempien käräjäoikeuksien paremmat mahdollisuudet osaamisen ja ammattitaidon kehittämiseen, käräjäoikeuden kilpailukyvyn parantamiseen, tehtävien tasaisempaan jakautumiseen, lainkäytön painopisteen siirtämiseen käräjäoikeuteen ja tuottavuusohjelman toteuttaminen. Lokakuun 2007 alusta lukien käräjäoikeuksia on 54. Parhaillaan on viireillä kolmen käräjäoikeuden yhdistämishanke. Yhteenveto työryhmämietinnöstä on **oheismateriaalina**.

Oikeusministeriön työryhmä ehdottaa, että tulevaisuudessa olisi 25 käräjäoikeutta. Tuomiopiireistä 21:ssä olisi yli 100.000 asukasta ja yli kymmenen tuomaria. Tavoitteen alle jäisivät Ahvenanmaan, Lapin, Kajaanin ja Porvoon käräjäoikeudet. Kussakin maakunnassa olisi yksi käräjäoikeus, poikkeuksena Lapin maakunta, jossa on kaksi käräjäoikeutta ja Uusimaa, jossa on viisi käräjäoikeutta. Lisäksi Ylivieskan käräjäoikeus käsittäisi Keski-Pohjanmaan maakunnan ja osia Pohjois-Pohjanmaan maakunnasta.

Työryhmä ehdottaa, että käräjäoikeuden toimipaikkoina olisivat 25 pääkansliaa, 5 sivukansliaa ja 30 istuntopaikkaa. Työryhmän ehdotuksen perusteella käräjäoikeuksissa tarvittava henkilöstömäärä vähenisi n. 90 henkilöllä vuoden 2006 tasosta 1769 henkilötyövuotta. Vähennys tapahtuisi luonnollisen poistuman kautta usean vuoden aikana. Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti arvioinut uudistuksesta aiheutuvia toimitilatarpeita ja todennut, että uudistus edellyttäisi useimmissa käräjäoikeuksissa lisätilojen rakentamista. Niissä käräjäoikeuksissa, joissa tarvitaan toimitilajärjestelyjä, ehdotus toteutettaisiin tuomiopiirimuutoksen jälkeen sitä mukaa, kun toimitilat järjestyvät.

Työryhmä toteaa vielä, että käräjäoikeus verkoston muuttaminen aiheuttaa myös tarvetta tarkistaa hovioikeuksien tuomiopiirin rajoja. Pohjois-Savossa on yhdistetyt käräjäoikeudet tällä hetkellä Kuopiossa (väestöpohja 155.304), lisalmessa (59.630) ja Varkaudessa (34.564). Työryhmän ehdotuksen mukaan Kuopion käräjäoikeuden pääkanslia sijaitsee Kuopiossa ja sivukanslia lisalmessa. Nilsin ja Suonenjoen sivukansliat lakkaavat, kun tarpeelliset toimitilamuutokset kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen Kuopiossa on tehty. Varkauden sivukanslia toimisi voimassaolevan vuokrasopimuksen ajan vuoteen 2019 saakka. Lisalmen ja Varkauden pääkansliat muuttuisivat sivukanslioiksi.

Järjestely edellyttää lisätilojen rakentamista Kuopion käräjäoikeudelle. Järjestelyn edellyttämien lisätilojen hankinta kestää ainakin kolme vuotta. Uudistuksen yhteydessä esitetään kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirtymistä maanmittauslaitokselle, joka vähentää asiakaskäyntejä käräjäoikeuksissa merkittävästi. Henkilötyövuosia lisalmen käräjäoikeudessa v. 2006 oli 26,1, Kuopiossa 66,8 ja Varkaudessa 15,7.

PÖYTÄKIRJA 1/2008

21.1.2008

Maakuntahallitus

Mkj:n ehdotus:

Pyydettyä lausuntona Pohjois-Savon liitto toteaa seuraavaa:

Maakuntahallitus pitää hyvänä lähtökohtana työryhmän loppuraportissa esitettyä pyrkimystä maakuntapohjoiseen käräjäoikeusjärjestelmään siten, että kukin maakunta muodostaa yhden käräjäoikeuspiirin.

Maakuntahallitus puoltaa pysyvien käräjäoikeuden kanslioiden perustamista lisälmeen, Kuopioon ja Varkauteen ja ehdottaa oikeusministeriölle, että ennen päätöksentekoa selvitetään lisälmen ja Varkauden käräjäoikeuksien toiminnan jatkaminen itsenäisinä käräjäoikeuksina. Riskinä työryhmän ehdottamassa järjestelyssä on, että sivukanslioiden toiminnan ja johtamisen kehittäminen pysähtyy.

Maakuntahallitus on kuitenkin huolestunut käräjäoikeusuudistuksen vaikutuksista kansalaisten oikeusturvaan ja esittää oikeusministeriölle, että ennen uudistukseen ryhtymistä selvitetään ja varmennetaan, että kansalaisten oikeusturva ei vaarannu. Ennen uudistuksen toimeenpanoa on kehitettävä ja otettava kattavasti käyttöön asiointitarvetta vähentävät informaatio- ja kommunikaatioteknologian mahdollistamat menettelytavat siten, ettei asiakkaita pakoteta pitkistä matkoista sukkuloimaan Kuopioon.

Maakuntahallitus pitää perusteltuna kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirtämistä maanmittauslaitokselle, mikä samalla vähentää henkilökohtaisen asioinnin tarvetta käräjäoikeudessa huomattavasti. Toisaalta tästä seuraa, että juuri kiinteistöjen kirjaamisasioissa asiointi siirtyy ja keskittyy Pohjois-Savossa kokonaan Kuopioon, mikä lisää asiointimatkojen pituutta ainakin Varkauden, Nilsin ja Suonenjoen seutujen kansalaisille.

Viitaten työryhmän pyrkimykseen maakuntapohjaisuuteen, maakuntahallitus pitää johdonmukaisena, että maakuntapohjaisen Kuopion käräjäoikeuden kanslia sijoitetaan Kuopioon. Perusteltua on myös säilyttää pysyvä käräjäoikeuden kanslia lisälmessä.

Maakuntahallitus torjuu työryhmän ehdotuksen Varkauden sivukanslian lakkauttamisesta. Maakuntahallitus esittää oikeusministeriölle, että Varkaudessa säilytetään lisälmen tapaan pysyvä kanslia ja edelleen erillinen istuntoaika. Maakuntahallituksen mielestä, mikäli Nilsin ja Suonenjoen sivukansliat lakkaavat, tulee niissäkin edelleen säilyttää istuntoaika tai tilat ja muut tarvittavat tilat käräjäoikeuden istuntoja varten.

Varkauden käräjäoikeudessa oli v. 2006 15,7 vakinaista virkaa henkilötyövuosina. Varkauden käräjäoikeuden lakkauttaminen merkitsee väistämättä henkilöstön työpaikkojen yksipuolista siirtämistä Kuopioon. Asiointia myös vaikeuttava pitkä välimatka Varkaudesta Kuopioon, n. 70 km, puoltaa maakuntahallituksen esitystä. Varkauden käräjäoikeus voidaan säilyttää itsenäisenä yksikkönä, kun siihen liitetään koko Itä-Suomen hovioikeuspiirin summaariset asiat. Vuonna 2006 niitä oli yhteensä 18 006, mikä vastaa toimikunnan mukaan 18 toimistosihteerin vuotuista työmäärää. Silloin oikeustalo tulisi kokonaan käräjäoikeuden käyttöön ja normaalit tuomioistuinpalvelut säilyisivät alueella.

Päätös:

Maakuntahallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.